

Povedano drugače, bistvo antične mnemotehnike je bilo aktiviranje spomina, »ki je v pomoč drugemu spominu« (Quint., *Inst.* 11.2.18), oz. povezovanje novega – neznanega (govora, ki si ga je treba zapomniti) s starim – znanim (prostor, kraj z značilnimi predmeti, podobami, znamenji ipd.). Govorec bo uspešno pomnil neko vsebino predvsem takrat, ko jo bo lahko navezal na vizualne predstave, do katerih ima osebni odnos oz. ima z njimi osebno izkušnjo (Quint., *Inst.* 11.2.17).

Šele sklepni del predstavlja *predstavitev argumentov* ali govornikov nastop (lat. *actio*), ki je praktična izvedba pravkar omenjenih faz načrtovanja ali predstavitev tega, kar smo po sistematičnem premisleku sestavili in usvojili do te mere, da lahko vsebino ustrezno priključimo v spomin. Pri pripravi na končno izvedbo naj bi govorec upošteval: a) *okolščine*, v katerih bo nastopil (prostor, čas, vrsta poslušalcev, ob kakšni priložnosti govori), b) *okolščine govora/besedila* (tema govora in jezikovno-govorne posebnosti na ravni ubeseditve vsebine), c) *lastne govorne (z)možnosti na besedni* (tekoče, čim naravnejše in razločnejše govorjenje) *in nebesedni ravni* (t. i. slušni in vidni nebesedni vidiki govorjenja).¹⁷ Kvintilijan je nastopu posvetil obširno 3. poglavje v 11. knjigi, kjer natančno oriše njegove sestavne dele (mimika, gestika, glas, kretnje, telo, obleka), skupaj z napotki, kako jih ustrezno vključiti v urjenje za izvedbo okoliščinam primernega nastopa. Že uvodoma pa o nastopu zapiše misel, iz katere bolj kot pou-darek o pomembnosti nastopa izstopa to, da gre pri javnem prepričevanju

17 Sem sodijo, denimo, glas in objezikovni znaki: intonacija, poudarki, jakost, hitrost, premori, register in barva glasu. Med vidne nebesedne vidike govorjenja štejemo mimiko obraza, očesni stik, kretnje rok, gibanje, držo telesa, telesno bližino/razdaljo, telesni stik/dotik in prostor (tj. govorčev odziv na prostor). Zlasti v psihologiji, sociolingvistiki, komunikacijskih študijih idr. srečamo drugo obliko delitve tipologij neverbalnega komuniciranja, ki zgoraj omenjene vidike opredeljuje kot *vodilne kanale* neverbalnega komuniciranja (Hall in Knapp, 2013; Knapp idr., 2014). Po njih oddajamo (in sprejemamo) neverbalna sporočila hkrati na več načinov, a z različno dinamiko izstopanja. V zvezi z javnim nastopanjem je mogoče zaslediti tudi izraz (nebesedni) »spremljevalci« govorjenja (Petek, 2014: 9), a se zdi za retoriko izraz 'vidik' ustrežnejši, zlasti če neverbalno komuniciranje razumemo kot integralni del vsakega tvorjenja pomena. Slednje namreč implicira, da imajo neverbalni vidiki v komuniciranju samostojno in nezamenljivo vlogo, kar izpostavlja tudi raziskave s področja socialne psihologije (npr. Argyle, 1990) in lingvistične antropologije (npr. Enfield, 2009). Neverbalna komunikacija je zelo kompleksno področje, ki je v vseh pogledih močno kulturno, a tudi situacijsko pogojeno, prav tako so neverbalna sporočila najpogosteje večpomenska. Zato je nebesedne znake/sporočila treba vedno zelo previdno interpretirati ne glede na morebitne splošno sprejete predstave o njihovem pomenu v določenem okolju. Pregleden prikaz značilnosti nebesednega komuniciranja v slovenskem jeziku je mogoče najti v Ule 2009: 170–227.